

KUNTALAISTEN OSALLISTUMINEN TALOUDEN SUUNNITTELUUN

Kehittämisverkoston tapaaminen 3.10.2024

Matleena Kantola / Jyväskylän kaupunki

TAUSTA JA TEHTÄVÄNANTO

Kevät 2023

- Mittava talouden tasapainottamistyö alkoi
- Asukaskysely – Mistä säästetään, mistä pitäisi pitää kiinni?
- Yli 3600 vastausta, tuloksia hyödynnettiin talousarvion valmistelussa.

Kevät 2024: Asukaspaneeli

Jyväskylän kaupunki tasapainotti talouttaan vuodelle 2024 40,6 miljoonalla eurolla, joista noin 19 miljoonan sopeutustoimet kohdentuivat kuntalaisten palveluihin.

Mitä vuoden 2025 talousarviossa tulee huomioida, jotta vaikutukset eivät kasaudu kohtuuttomasti millekään väestöryhmälle?

KUTSUMINEN

- 1800 satunnaisesti valitulle 15-89-vuotiaalle jyvaskyläläiselle kutsut
- 159 haki mukaan
- 32 osallistujaa valittiin taustatietojen pohjalta

TARVITSEMME APUASI KAUPUNGIN TALOUDEN SUUNNITTELUUN

- ILMOITTAUDU MUKAAN ASUKASPANEELIIN!

Hei, jyvaskyläläinen! Sinut on kutsuttu osallistujaksi Jyvaskylän kaupungin asukaspaneeliin. Kutsu on lähetetty satunnaisesti valituille asukkaille ja sinä olet yksi heistä!

Asukaspaneelissa pääset keskustelemaan yhdessä muiden panelistien kanssa siitä, miten vuoden 2024 talousarviossa päätetyt säästötoimenpiteet vaikuttavat ihmisten arkeen. Mitä olisi otettava huomioon seuraavan vuoden taloussuunnittelussa, jotta talouden tasapainottamisen vaikutukset eivät kohdistuisi kohtuuttomasti mihinkään ihmisryhmään?

Kuulemme mielellämme, mistä asioista on pidettävä kiinni, jotta Jyväskylä olisi houkutteleva ja hyvä asuinpaikka myös tulevaisuudessa. Tule mukaan vaikuttamaan!

Milloin järjestetään ja mitä osallistuminen vaatii?

Paneeliin osallistuminen ei vaadi erityisosaamista, sillä asiantuntijat perehdyttävät aiheeseen. Noin 30 hengen paneeli kokoontuu keväällä kolme kertaa, jolloin keskustellaan ohjatusti pienryhmissä ja yhteisesti. Keskustelujen pohjalta laaditaan julkilausuma, joka on paneelin yhteinen puntaroitu näkemys. Julkilausuma luovutetaan kaupunginhallitukselle talousarviovalmistelun tueksi ja julkistetaan kuntalaisille.

Osallistujilta odotetaan sitoutumista paneelitapaamisiin. Lisäksi osallistujat tutustuvat asiantuntijoiden laatimiin materiaaleihin, jotka tukevat yhteiseen keskusteluun osallistumista.

Syksyllä osa panelisteista pääsee antamaan kommenttinsa myös lautakuntien talousarvioesityksiin sekä arvioimaan, miten he kokivat paneeliprosessin.

Osallistujille on luvassa palkkio, joka on 200 €/keväät ja 100 €/syksy. Lisäksi korvataan matkakulut.

Ilmoittaudu paneeliin 17.3. mennessä

Ilmoita halukkuudestasi osallistua paneeliin täyttämällä lomake osoitteessa: link.webropol.com/s/ilmoittaudu-asukaspaneeliin.

Jos ilmoittautuminen lomakkeella ei onnistu tai sinulla on mielessä kysymyksiä, ota yhteyttä: **osallisuuskoordinaattori Matleena Kantola, 050 530 8698, ma-to klo 8-16 tai matleena.kantola@jyvaskyla.fi**.

Ilmoittautuneista valitaan 30 erilaista osallistujaa. Valituille panelisteille ilmoitetaan 5.4. mennessä. Kutsu on lähetetty 1800 satunnaisesti valitulle 15-89 -vuotiaalle jyvaskyläläiselle. Nimet ja osoitteet on poimittu satunnaisesti digi- ja väestötietoviraston rekisteristä.

Lisätietoja: www.jyvaskyla.fi/osallistu/talous

*Kiitos, että annat aikaasi
kaupunkimme yhteiseksi hyväksi!*

kaupunginjohtaja
Timo Koivisto

kaupunginhallituksen edustaja
Timo Lehtonen

Tapaamiset Jyvaskylän Kankaalla,
Piippurannan Klubilla (Paperitehtaankatu 1):

- Tiistai 16.4. kello 17-20
- Lauantai 27.4. kello 9-16
- Maanantai 6.5. kello 17-20

Palkkio: 200€

ilmoittautumislomakkeelle

JYVÄSKYLÄ

KOKEILUN VAIHEET

Kevät 2024

- Panelistien kutsuminen ja valitseminen
- Paneelitapaamiset ja työskentely sähköisellä alustalla
  - Panelistien perehtyminen aiheeseen
  - Puntaroiva keskustelu ja yhteisen julkilausuman laatiminen
- Julkilausuman luovuttaminen kaupunginhallitukselle 27.5.

Syksy 2024

- Halukkaat panelistit seuraavat talousarviovalmistelua ja kommentoivat lautakuntien talousarvioesityksiä.
- Kaupunginhallitus antaa julkisen vastineensa talousarvioprosessin loppuksi.

RESURSSIT

- Budjetti 62 175 euroa, noin puolet henkilöstökuluihin
- Muut kuin henkilöstökulut:
  - Kutsujen painaminen ja postittaminen
  - Ulkopuolinen pääfasilitaattori ja suunnittelun tuki, Osana Oy
  - Howspace-osallistumisalusta
  - Tulkki tapaamisiin ja materiaalien käännökset
  - Osallistumispalkkiot ja tarjoilut
- Osallisuuspalvelut:
  - projektipäällikkö 1/3 htv + 3 henkilötyökuukautta
- Talousjohto:
  - Talousjohtaja ja kaksi talous- ja hallintopäällikköä, noin 0,5 henkilötyökuukautta

JULKILAUSUMAN SISÄLLÖT

Pääkohdat:

1. Säästötoimenpiteet kohdistuvat asukkaisiin, jotka ovat valmiiksi heikommassa asemassa.
2. Paneeli kiinnittää huomiota lapsiin ja nuoriin kohdentuviin säästöihin.
3. Nuoriin kohdentuvien leikkauksien vaikutukset ovat kauaskantoisia.
4. Ennaltaehkäisevät palvelut ovat tärkeitä.

[Jyväskylän asukaspaneelin julkilausuma \(jyvaskyla.fi\)](http://jyvaskyla.fi)

JULKILAUSUMAN SISÄLLÖT

- Säästötoimenpiteiden vaikutukset kasaantuvat heikommassa asemassa oleville asukkaille ja erityisesti lapsille ja nuorille.
- Heikoimmista on pidettävä huolta. Ennaltaehkäiseviin palveluihin kohdistuvia säästötoimenpiteitä täytyy välttää. Leikkaaminen niistä voi tuoda nopeasti säästöjä, mutta näkyä pitkällä aikavälillä moninkertaisina kustannuksina.
- Julkisen sektorin eri toimijoiden tekemät leikkaukset kasaantuvat samoille ihmisille. Panelistit toivoivat tämän huomioimista päätöksenteossa.

1. Säästötoimenpiteet kohdistuvat asukkaisiin, jotka ovat valmiiksi heikommassa asemassa

Kun tehdään linjauksia säästöistä, on päätösten kestävä aikaa, sillä toiminnan uudelleen käynnistäminen on aina kalliimpaa kuin toiminnan ylläpitäminen. Paneeli muistuttaa, että kaupungin säästöissä on tärkeää huomioida myös maan hallituksen ja hyvinvointialueen säästötoimenpiteet, jotta vaikutukset eivät kohdistu samoille kohderyhmille.

Kun säästötoimenpiteitä käydään läpi tarkemmin, huomataan, että säästöt kasautuvat nyt niihin asukkaisiin, jotka ovat valmiiksi heikommassa asemassa. Pienetkin leikkaukset voivat ajaa heidät negatiiviseen kierteseen. Paneeli korostaa, että vähävaraiset ja haavoittuvassa

asemassa olevat kärsivät eniten kaikissa ikäryhmissä. Säästöistä kärsivät erityisesti maahanmuuttajataustaiset, liikuntarajoitteiset, neuroepätyypilliset sekä esimerkiksi pienituloiset eläkeläiset, työttömät ja osa-aikaista työtä tekevät. Säästöt ovat kohtuuttomia erityisryhmiin kuuluville lapsille, varhaisnuorille, nuorille ja nuorille aikuisille.

Paneeli pyytääkin päättäjiä kiinnittämään huomiota heikommassa asemassa oleviin. Kaikissa väestöryhmissä väliinputoajat ovat aina vaarassa. Eriarvoistumisen torjuminen vaikuttaa positiivisesti kaikkiin väestöryhmiin. Heikoimmista tulee pitää huolta.

Huomioita päättäjille:

- Asukkaat, joille on kasautunut useita sosiaalista asemaa heikentäviä taustatekijöitä, kärsivät eniten.
  - *Esimerkiksi maahanmuuttajataustainen yksinhuoltaja, jolla on erityislapsi, ei välttämättä työllisty niin helposti. Tällöin hän on myös pienituloinen, jolle säästötoimenpiteiden vaikutukset kasautuvat.*
- Hyvinvointialueella ja valtiotasolla tehdään leikkauksia, joiden vaikutukset kohdistuvat samoihin heikommassa asemassa oleviin ryhmiin.
- Sosiaaliset taustatekijät korreloivat usein heikon taloudellisen tilanteen kanssa.
- Liikunta- ja kulttuuripalveluiden hintojen korotukset vaikuttavat erityisesti pienituloisille.
- Kaikille ryhmille on tärkeä mahdollisuus liikkua julkisella liikenteellä. Liikkumiseen eli joukkoliikenteeseen, teiden sekä kulkuväylien talvikunnossapitoon ja pysäköintiin kohdistuvat säästöt kasautuvat kuitenkin erityisesti liikuntarajoitteisille, ikääntyneille ja pienituloisille. Liikuntarajoitteisiin ja kehitysvammaisiin kohdistuu kohtuuttomasti liikkumiseen liittyviä toimenpiteitä: joukkoliikenteen heikentäminen, talviaurauksen heikentäminen, parkkimaksujen korottaminen. Kehitysvammaisten ja liikuntarajoitteisten itsenäistymisen, itseluottamuksen ja itsemääräämisoikeuden kannalta on tärkeää, että pystyy itse liikkumaan, eikä tarvitse olla riippuvainen muista.
  - *Esimerkiksi julkisen liikenteen heikentäminen (lippujen hinnan nosto, vuorojen vähentäminen sekä uimahallikuljetuksien lopettaminen) voi johtaa työssäkäyntimahdollisuuksien ja sosiaalisen elämän heikentymiseen.*

MITEN JULKILAUSUMA VAIKUTTAA?

- Julkilausuma vaikutti osaltaan siihen, että kaupunginhallitus palautti talousarviokehityksen uudelleen valmisteluun siten, että kasvun ja oppimisen säästötavoitetta pienennettiin miljoonalla.
- Kaupunkirakenteen toimiala:
  - *"Suositusta hyödynnettiin valmistelussa. Meillä oli linjana, että pyritään välttämään niitä tasapainottamistoimenpiteitä, jotka vaikuttavat lapsiin ja nuoriin."* – talous- ja hallintopäällikkö Mari Pitkänen
- Sivistyksen toimiala:
  - *"Kaupunginhallituksen päättämä miljoonan sopeutus huojensi kasvun ja oppimisen palveluiden säästötavoitetta, mutta muutoin suositusta oli meillä haastavampi hyödyntää."* – talous- ja hallintopäällikkö Riikka Perkiö

PALAUTEKYSELYN TULOKSIA

- Osallistujien palaute kaiken kaikkiaan erittäin positiivista
  - Erityisen tyytyväisiä oltiin fasilitointiin ja keskusteluilmapiiriin
- Työskentelytavat ja tapaamisten määrä koettiin hyvinä, joissakin palautteissa oli mainittu että julkilausuman viimeistelyyn olisi tarvinnut hieman lisää aikaa.
- Tietopakettiin ja perehdytyksiin oltiin melko tyytyväisiä
  - Asiantuntijapuheenvuorot koettiin helposti ymmärrettäviksi
  - Tietopaketin osalta vastaukset tyytyväisyyden tasosta hajaantuivat jonkin verran. Yli puolet oli tyytyväisiä, mutta osan mielestä tietoa ei ollut riittävästi saatavilla tai sitä ei saatu riittävän monesta eri lähteestä. Olisi kaivattu summia, paljonko tietyllä toimenpiteellä säästetään.
- Lopputulokset
  - Julkilausumaan oltiin hyvin tyytyväisiä
  - Osallistujat kokivat osallistumisen merkitykselliseksi
  - Suurin osa arvioi, että oma luottamus kaupunkia kohtaan vahvistui prosessin aikana.

VINKIT JA OPIT

- Tehtävänanto ja julkilausuman raamit kannattaa muotoilla tarkasti yhdessä valmistelijoiden ja päättäjien kanssa → Mihin voidaan vaikuttaa ja mihin ei?
- Vuoropuhelu asiantuntijoiden kanssa läpi koko prosessin on tärkeää
  - Mahdollisuus kysyä kysymyksiä asiantuntijoilta myös paneelikeskustelujen aikana → perehdytyksen joustavuus
  - Perehdytyksessä haasteena: Miten kertoa asiat riittävän yksinkertaisesti, mutta tarjota tarpeeksi tietoa keskustelujen pohjaksi?
  - Julkilausuman käyttäminen asiantuntijoiden kommentteilla → julkilausuman rajaus ja täsmennys sopivalle abstraktiotasolle
- Varaa riittävästi aikaa sekä suunnitteluun, että paneelityöskentelyyn

ONNISTUMISET

- Julkilausumassa tuotiin esille kasautuvia vaikutuksia eri kohderyhmiin, joita muuten on vaikea havaita.
- Paneelin julkilausuma on jo vaikuttanut talousarviovalmisteluun → päättäjien antama lupaus lunastettiin
- Kaupunginhallitus ja talousjohto olleet sitoutuneita kokeiluun
- Satunnaisotannan avulla saatiin hyvä ja motivoitunut osallistujajoukko koolle, saatiin hyvä kokemus myös vieraskielisen osallistujan mukana olosta.

Kuva: Emmi Jokilahti

OSALLISTUJIEN KOMMENTTEJA

"Ei minkäänlaista vastakkainasettelua. Saimme aikaan hyvin yksimielisen ja voimakkaan viestin siitä, että kaikista pitää pitää huolta"

"Haluaisin esittää kiitollisuuteni kaikille osallistujille, ilman tätä paneelia emme olisi koskaan tulleet yhteen. Oli rikas kokemus työskennellä yhdessä erilaisista taustoista olevien ihmisten kanssa ja oppia uutta."

Kuva: Emmi Jokilahti